

Cota unică a îmbunătățit competitivitatea firmelor

Bilanțurile contabile depuse de societățile comerciale reprezintă o sursă informațională importantă pentru evaluarea performanțelor economiei reale.

Încheierea recentă a centralizării bilanțurilor contabile de către Ministerul Finanțelor Publice, oferă posibilitatea evaluării calității activității economice desfășurate în 2005 și totodată măsura în care relaxarea fiscală a favorizat îmbunătățirea stării financiare a societăților.

Analiza datelor preluate din bilanțurile contabile centralizate de MFP arată că politica de relaxare fiscală a avut încă din primul an un efect pozitiv major asupra performanțelor economico - financiare ale firmelor, precum și o îmbunătățire a viabilității agenților economici. În sinteză pot fi evidențiate următoarele caracteristici:

- îmbunătățirea ratelor efective de impozitare, prin reducerea decalajului dintre rata legală și rata efectivă; pentru prima dată în istorie, rata de impozitare realizată a fost peste rata legală;
- îmbunătățirea ratei profitabilității, deși intensificarea procesului de modernizare și re tehnologizare, inclusiv prin investiții bazate pe creditare au majorat cheltuielile societăților comerciale;
- creșterea profitului societăților comerciale (+9,3% pe ansamblul economiei) concomitent cu diminuarea cu 3% a pierderilor;
- întărirea disciplinei financiare și reducerea arieratelor prin adoptarea unor măsuri legislative în scopul creșterii capacității administrative a autorității fiscale și creșterii gradului de colectare a creanțelor fiscale;
- menținerea gradului de îndatorare în condițiile creșterii fondurilor rămase la dispoziția societăților, prin reducerea impozitului pe profit, ceea ce a făcut posibil să crească cheltuielile cu investițiile (6,6% în termeni reali a cheltuielilor cu echipamentele);

1. Introducerea cotei unice a condus la o **îmbunătățire a ratelor efective de impozitare**. Pentru exemplificare s-au folosit trei rate, respectiv rata standard, prevăzută de lege, rata efectivă calculată din bilanțurile contabile pe baza impozitului datorat, și rata realizată, calculată pe baza impozitului colectat la bugetul general consolidat.

Conform bilanțurilor contabile ale agenților economici, în anul 2005, ca urmare a introducerii cotei reduse de impozit pe profit, decalajul dintre rata legală și rata efectivă, s-a îmbunătățit ajungând la doar 0,4 puncte procentuale.

-%-

	2004	2005
Rata standard	25	16
Rata efectivă	21,2	15,6
Rata realizată	19,8	17,4

Totodată, sugestiv pentru efectul cotei unice, încă din primul an de aplicare, este că reducerea fiscalității a îmbunătățit starea financiară a societăților. Acestea au putut astfel să-și achite într-o proporție mai mare obligațiile și chiar o parte din restanțele din anii anteriori. **Ca urmare, pentru prima dată în istorie rata de impozitare realizată a fost peste rata legală**, ilustrând faptul că societățile comerciale au dorit și au avut disponibilități pentru a-și achita pe lângă obligațiile curente și pe cele restante.

2. Un al doilea efect major l-a constituit **îmbunătățirea profitabilității**, privită atât prin prisma mărimii profitului cât mai ales pe baza ratei profitabilității.

În anul 2005 profitul realizat în economie a fost cu 9,3% peste cel din anul 2004 și a provenit în cea mai mare parte din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii unde creșterea de profit a fost cu 32% peste nivelul din anul 2004. Spre deosebire de acestea, microîntreprinderile, pe fondul reducerii cifrei de afaceri, au realizat un profit cu 19% mai mic decât în anul 2004. Dar această reducere este inferioară celei înregistrate în cazul cifrei de afaceri, ceea ce înseamnă, prin raportare la cifra de afaceri, că starea de profitabilitate s-a îmbunătățit.

În anul 2005, ponderea profitului obținut de microîntreprinderi în cifra de afaceri a fost de 31% față de 24,5% în anul 2004.

Totuși rezultatele microîntreprinderilor trebuie analizate în contextul specific al anului 2005, când schimbarea sistemului fiscal a modificat structura acestei categorii de contribuabili.

Astfel, datorită modificării Codului fiscal, cota de impozitare pentru microîntreprinderi începând cu anul 2005 a crescut de la 1,5% la 3% din cifra de afaceri, **ceea ce a făcut ca un număr important dintre acestea să prefere avantajul cotei unice de 16% aplicat profitului brut.**

În același timp, microîntreprinderile cu cifră de afaceri apropiate de pragul de 100.000 euro, prin dezvoltarea activității, au trecut în grupa societăților mici și mijlocii.

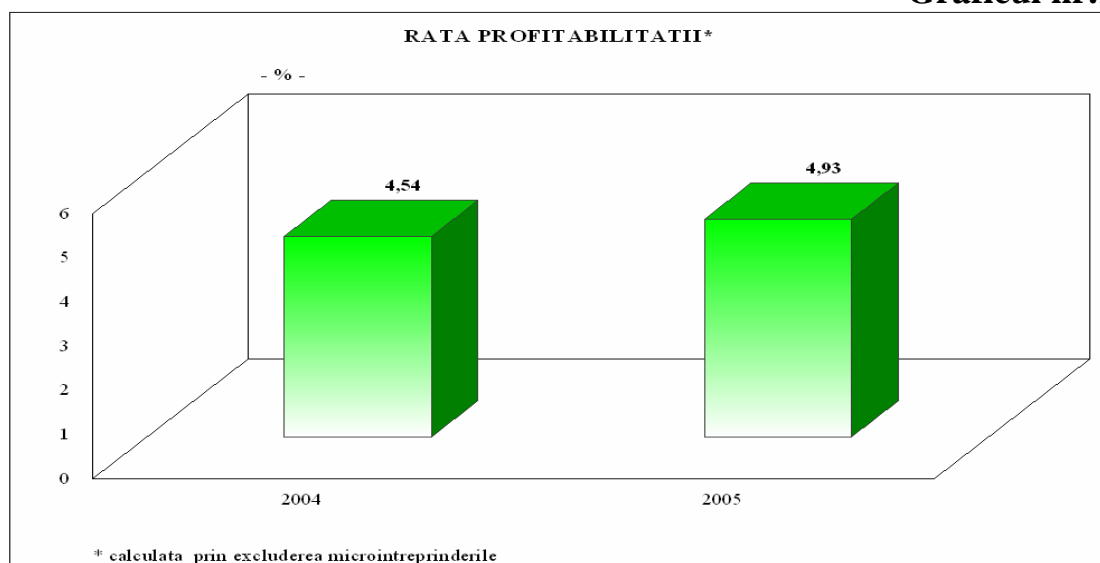
Din aceste considerente în anul 2005 numărul microîntreprinderilor care au rămas cu regimul de impozitare în funcție de cifra de afaceri s-a redus cu 24% (peste 62 mii întreprinderi).

Creșterea profitului s-a realizat concomitent cu reducerea pierderilor cu 3%, ceea ce a însemnat pe ansamblul economiei o

majorare a profitului net cu 15,2%. Ca urmare rata profitabilității (profit net/cifra de afaceri) a cunoscut o ușoară ameliorare, de la 5,67% în anul 2004 la 5,73% în anul 2005.

Dacă din analiză se exclud microîntreprinderile – care, în principal din motive de translatare în grupa IMM-urilor și-au redus profitul net – evoluția pozitivă a profitabilității este și mai pregnantă. **Dacă ne referim la societățile mari și întreprinderile mici și mijlocii împreună rata profitabilității a cunoscut o majorare cu 0,4 puncte procentuale:**

Graficul nr.1

Creșterea ratelor de profitabilitate este evidentă atât în cadrul proprietății private, cât și în cea mixtă. În cadrul proprietății de stat s-a ajuns la o rată de profitabilitate de 3,5%, pe seama creșterii profitabilității la societățile mari (3,8%), dar și a scăderii ratei negative de profitabilitate la societățile mici și mijlocii (-1,2%, comparativ cu -4,3% în anul 2004). Această tendință s-a păstrat și în cadrul proprietății mixte. **În ceea ce privește sectorul privat, deși acesta înregistrează cea mai mare rată de profitabilitate (6,1%), mult peste cea înregistrată în celelalte societăți comerciale cu altă formă de capital social, totuși aceasta a fost ușor în scădere.**

Aceste rezultate sunt cu atât mai semnificative cu cât în anul 2005 contextul intern și internațional în care și-au desfășurat activitatea întreprinderile românești, nu a fost favorabil, inducând costuri suplimentare care nu au putut fi în totalitate compensate prin productivitate și eficiență.

Astfel, cheltuielile de producție ale agenților economici au înregistrat un ritm de creștere apropiat de cel al cifrei de afaceri (13,4% față de 14,1%). Dintre acestea creșterile cele mai mari s-au înregistrat la cheltuielile de personal, respectiv cu 17,5%.

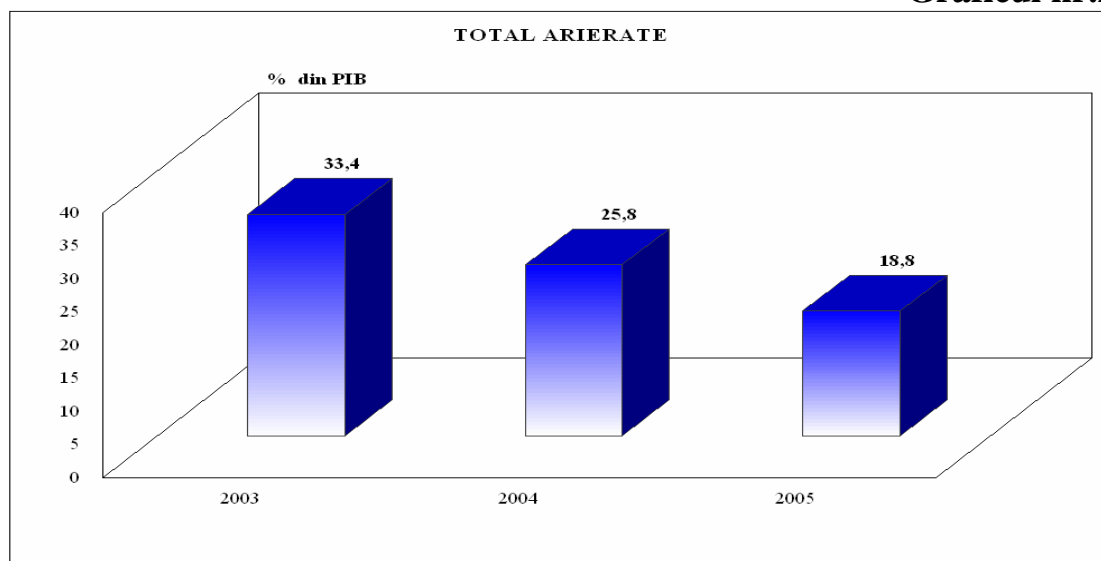
De asemenea s-au semnalat dificultăți în desfacerea producției concretizată în acumularea de stocuri, ceea ce a redus profitul potențial. Pe ansamblul economiei, stocurile – atât de materii prime cât și cele de produse finite – s-au majorat cu 16,3%. Această creștere se datorează majorării stocurilor în construcții, cu 36,6% și în comerț cu 25,6%.

3. Pierderile agenților economici rămân încă o problemă a economiei românești. Deși, valoarea totală a pierderilor din economie s-a redus cu 3% totuși, nu este îmbucurător faptul că numărul unităților cu pierdere s-a majorat cu 14,2%. În anul 2005, 24510 noi unități au intrat în categoria celor cu pierdere și toate provin din sectorul privat.

Cu toate că sunt în scădere, pierderile agenților economici neprofitabili au depășit volumul deficitului bugetului de stat, fiind de cca. 5 ori mai mari decât deficitul bugetar, în ușoară scădere față de anul 2004, când pierderile au fost de cca. 6 ori mai mari decât deficitul bugetului de stat. De altfel, reducerea pierderilor cu efecte directe în mărimea profitului reprezintă una din principalele căi pentru creșterea veniturilor bugetare. Analizând indicatorul pierderi la 1000 lei cifră de afaceri se poate constata o îmbunătățire a acestuia la nivelul economiei, fiind în scădere cu 4 lei/1000 lei cifră de afaceri. Pe forme de proprietate a capitalului, companiile cu capital privat înregistrează o ușoară creștere, în timp ce companiile cu capital de stat și cele cu capital mixt înregistrează scăderi substanțiale.

4. Un aspect pozitiv, datorită modificărilor fiscale care au avut loc la începutul anului 2005, pe lângă menținerea ratei profitabilității a avut loc și o scădere a arieratelor, astfel că la finele anului 2005 arieratele au ajuns la 18,8% ca pondere în PIB, față de 20% cât a fost estimat de CNP, constatându-se un grad înalt de predictibilitate a estimărilor.

Graficul nr.2

În susținerea scăderii arieratelor a fost luat în calcul impactul legislativ, administrativ și nu în ultimul rând modificarea poziției financiare a agenților economici, ca urmare a reducerii cotei de impozit pe profit. Astfel, pe lângă relaxarea fiscală, implementarea unor măsuri de ordin legislativ și administrativ, au făcut posibilă reducerea arieratelor, printre acestea:

- considerarea evaziunii fiscale drept infracțiune economico-financiară și pedepsirea ei ca atare;
- asigurarea transparenței în mediul de afaceri prin publicarea listei contribuabililor mici, mijlocii și mari, care înregistrează obligații restante;
- creșterea capacității de administrare fiscală, prin eliminarea practicilor de scutire și reeșalonare a datoriilor;
- continuarea acțiunilor de executare silită, declanșarea procedurii de insolvență.

Aceste măsuri implementate în anul 2005 într-un ritm accelerat a făcut posibil ca arieratele să se reducă ca pondere în PIB, și să nu mai constituie o presiune constantă asupra cererii agregate, inflației și contului curent.

5. Îmbunătățirea viabilității firmelor românești este ilustrată și de **îmbunătățirea gradului de îndatorare** a agenților economici, chiar dacă acesta continuă să se situeze la un nivel încă ridicat. Gradul de îndatorare, exprimat prin ponderea datoriilor în cifra de afaceri a fost în anul 2005 la același nivel cu cel din 2004, respectiv 68,8%, față de 68,7% în anul precedent. Menținerea gradului de îndatorare de la un an la altul, deși la un nivel încă ridicat, este totuși un fenomen pozitiv, în condițiile în care, deși s-au angajat multe cheltuieli de investiții ca o necesitate a modernizării, totuși firmele nu s-au îndatorat, ci au angajat fondurile proprii. Creșterea cheltuielilor cu investițiile apare evidentă în creșterea în termeni reali cu 6,6% a cheltuielilor cu imobilizările corporale, respectiv a cheltuielilor cu mijloacele fixe de ordinul clădirilor, terenurilor, mașinilor și utilajelor.

Un alt fenomen pozitiv legat de gradul de îndatorare se referă la ponderea plăților restante în cifra de afaceri, care este în reducere față de anul precedent cu 3,2 puncte procentuale, respectiv 10,4% față de 13,6%.

Deși am considerat că pe termen mediu și lung, în condițiile unor cofinanțări ridicate pentru utilizarea fondurilor comunitare, cele două stări de îndatorare se vor accentua, totuși pe termen scurt nu a avut loc o creștere a îndatorării globale a societăților, datorită în special fondurilor rămase la dispoziția acestora, fonduri ce provin din reducerea cotei de impozit pe profit. Mai mult a avut loc o reducere a plăților restante în cifra de afaceri, deși companiile își finanțează încă deficitele operaționale

prin neplata datoriilor curente la bugetul general consolidat al statului sau către furnizori.

Raportul dintre plățile restante și creanțe s-a redus simțitor în anul 2005, la 0,46/1, față de 0,60/1 în anul 2004 și 0,73/1 în anul 2003, nivel care a făcut posibil reducerea arieratelor din economie. Pozitiv apare faptul că, companiile cu capital privat și mixt și-au îmbunătățit semnificativ acest raport, în timp ce la companiile cu capital de stat nu există o îmbunătățire, ci din contră o ușoară înrăutățire. Tendința de îmbunătățire este mai evidentă la companiile cu capital mixt, unde, pe ansamblul acestora, plățile restante nu se mai situează peste creanțe.

Ca o concluzie generală care se deprinde din analiza calității activității economice, respectiv a profitabilității, pierderilor, arieratelor și gradului de îndatorare, se poate afirma că introducerea cotei unice a îmbunătățit mediul de afaceri și a condus la creșterea capacității concurențiale a firmelor.

Anexa nr. 1

Număr unități cu profit

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari ¹	Societăți mici și mijlocii ²	Micro-întreprinderi ³	TOTAL	Societăți mari ¹	Societăți mici și mijlocii ²	Micro-întreprinderi ³
Economie Națională	333.053	1.316	164.408	167.329	333.886	1.286	210.482	122.118
Proprietate de stat	503	115	378	10	465	119	341	5
Proprietate privată	330.054	1.119	162.114	166.821	331.327	1.102	208.284	121.941
Proprietate mixtă	470	82	359	29	346	64	263	19
Proprietate cooperatistă și obștească	2.026	-	1.557	469	1.748	1	1.594	153

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

Anexa nr. 2

Număr unități cu pierdere

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi
Economie Națională	172.873	421	77.314	95.138	197.383	533	119.062	77.788
Proprietate de stat	354	62	277	15	276	62	207	7
Proprietate privată	171.575	299	76.323	94.953	196.221	408	118.147	77.666
Proprietate mixtă	481	60	398	23	353	63	267	23
Proprietate cooperatistă și obștească	463	-	316	147	533	-	441	92

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

¹ Societățile mari au fost asimilate cu persoanele juridice care aplică Reglementările Contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate și care îndeplinesc cumulativ două din următoarele criterii: cifră de afaceri peste 9 mil.Euro; total active peste 4,5 mil.Euro; număr mediu salariați 250.

² Societățile mici și mijlocii au fost asimilate cu persoanele juridice care aplică Reglementările Contabile simplificate armonizate cu Directivele Europene, în care numărul de personal este între 10 și 250 persoane.

³ Microîntreprinderile au fost asimilate cu persoanele juridice cu număr de personal de până la 9 salariați.

Anexa nr. 3

Pierderi la 1000 lei cifră de afaceri

- lei/1000 lei -

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi
Economie Națională	27	30	23	35	23	21	23	51
Proprietate de stat	57	54	105	2000	35	31	89	846
Proprietate privată	19	18	18	35	21	16	21	51
Proprietate mixtă	89	59	550	209	38	34	155	778
Proprietate cooperatistă și obștească	14	-	14	20	18	-	17	73

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

Anexa nr. 4

Structura profitului pe tipuri de activități

- % -

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi
Economie Națională	100	100	100	100	100	100	100	100
Proprietate de stat	8,0	17,5	1,0	-	6,6	14,6	1,0	-
Proprietate privată	85,6	69,3	97,5	99,9	86,5	69,5	98,2	99,9
Proprietate mixtă	6,2	13,2	1,0	-	6,8	15,9	0,5	-
Proprietate cooperatistă și obștească	0,2	-	0,5	0,1	0,1	-	0,3	0,1

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

Anexa nr. 5

Rata profitabilității⁴

- % -

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi
Economie Națională	5,67	4,90	4,19	20,94	5,73	5,17	4,70	25,76
Proprietate de stat	0,95	1,23	-4,30	-	3,49	3,80	-1,21	-69,23
Proprietate privată	6,61	6,28	4,67	20,98	6,11	5,65	4,86	25,80
Proprietate mixtă	0,30	3,31	-46,25	2,82	3,77	4,36	-10,25	-55,56
Proprietate cooperatistă și obștească	3,56	-	3,41	6,67	2,47	-	2,41	6,83

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

Anexa nr. 6

Creșterea/scăderea nominală a profitului,
pierderii și cifrei de afaceri în 2005

- modificări procentuale -

	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL
Profit	3,9	32,1	-19,3	9,3
Pierdere	-20,9	21,8	-6,6	-3,0
Profit net ⁵	19,2	37,6	-21,5	15,2
Cifra de afaceri	13,0	22,7	-36,2	14,1

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

⁴ Calculată ca raport între profitul net (profit brut – pierderi brute) și cifra de afaceri.⁵ Calculată ca diferență între profit și pierdere

Anexa nr. 7

Ponderea datoriilor în cifra de afaceri

- % -

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi
Economie Națională	68,7	82,6	55,0	67,9	68,8	78,5	58,4	88,2
Proprietate de stat	204,9	205,5	194,1	-	242,1	245,8	184,3	461,5
Proprietate privată	52,4	49,0	52,5	67,9	55,5	49,4	57,0	88,1
Proprietate mixtă	67,5	58,6	205,1	156,1	44,4	41,5	114,1	394,4
Proprietate cooperatistă și obștească	30,9	-	30,8	33,6	38,1	-	37,7	62,9

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

Anexa nr. 8

Ponderea plăților restante în cifra de afaceri

- % -

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi
Economie Națională	13,6	12,8	14,3	13,9	10,4	9,4	11,0	15,2
Proprietate de stat	30,1	27,6	77,7	-	32,9	30,6	68,4	369,2
Proprietate privată	10,6	7,2	12,5	13,8	8,5	5,1	10,2	15,1
Proprietate mixtă	28,0	19,5	157,6	74,0	9,9	7,6	65,0	194,4
Proprietate cooperatistă și obștească	8,3	-	8,1	12,9	8,8	-	8,5	24,9

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

Anexa nr. 9

Plăți restante/creanțe

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi
Economie Națională	0,60	0,55	0,67	0,54	0,46	0,41	0,50	0,49
Proprietate de stat	0,62	0,60	0,81	-	0,68	0,67	0,82	-
Proprietate privată	0,54	0,40	0,62	0,53	0,40	0,26	0,47	0,49
Proprietate mixtă	1,80	1,38	4,24	1,99	0,60	0,47	2,49	3,18
Proprietate cooperatistă și obștească	0,53	-	0,51	1,06	0,45	-	0,44	1,24

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

Anexa nr. 10

Creșterea/scăderea investițiilor
în 2005

- modificări procentuale -

	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL
Investiții				
- nominal	9,1	43,4	-3,5	16,5
- real	0,1	31,6	-11,5	6,7
Utilaje și echipamente				
- nominal	6,6	43,0	-1,5	16,2
- real	-2,2	31,2	-9,6	

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

Anexa nr. 11

Structura investițiilor

- % -

	2004				2005			
	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi	TOTAL	Societăți mari	Societăți mici și mijlocii	Micro-întreprinderi
Investiții total⁶								
Economie națională	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Proprietatea de stat	43,9	58,5	4,6	-	39,1	54,6	6,1	0,1
Proprietatea privată	46,5	29,4	92,0	99,8	51,7	33,0	91,5	99,8
Proprietatea mixtă	9,4	12,1	2,3	-	9,0	12,5	1,7	-
Din care:								
Utilaje și echipamente⁷								
Economie națională	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Proprietatea de stat	34,1	48,8	3,6	-	30,1	45,4	5,6	0,1
Proprietatea privată	54,5	35,7	92,9	99,8	59,3	39,0	91,9	99,8
Proprietatea mixtă	11,1	15,5	2,3	-	10,3	15,7	1,7	-

Sursa: Prelucrări CNP a datelor din bilanțurile contabile centralizate de MFP

⁶ poziția de active imobilizate din bilanțurile contabile⁷ poziția de imobilizări corporale din bilanțurile contabile